

מהרי"ט אלגאזי בכורות פ"ג

(לב) [א] איזמער יאט שלים ומכרו לגוי וחזר ויאל שלים וכו'. שם [חולין סט, ב] פשוטא הנזכר. ואריך להדין נמאי דמדתה הש"ס פלוגמיהו דר"ה ורעה בלא שלים ומכרו, לפלוגמיהו דלא שלים דרך דופן, והאריך הש"ס למיעדד צריכותא, דלא נימא דר"ה לקולא אכל לחומרא לא, דמה ענין מחלוקת זה למחלוקת זה, דהא עיקר פלוגמיהו בלא שלים ומכרו לגוי הוא, דלר"ה ס"ל אמרי' איגלאי מלמא למפרע, ומש"ה אף דהאמת כן הוא דקדושם בכור לא מצי חייל כי אס בשעת לידה, ואי לא חייל בשעת לידה פו לא חייל, מ"מ כיון דנפק ליה רוביה איגלאי מלמא למפרע, וממא דלמפרע בשעת

לידה מל קדושה על השלים, ורעה ס"ל דלא אמרי' איגלאי מלמא למפרע, ומכאן ולהנא קדוש, והילכך אפילו אימיה נעין השלים אי לא קדוש, דקדושה בכור לא מצי חייל אחר הלידה כי אס בשעת הלידה, ואנו יכולים לומר דשניהם מודים דמשיא רוב מתקדש או נחמלה או בצוק, וא"כ י"ל דלר"ה נמי אפילו יאט שלים דרך דופן קדוש, או אפשר לומר דאפילו רעה מודה לר"ה, דדוקא תחלת לידה הוא צריך לקדש ויאל דופן לא קדוש, דמה ענין פלוגמיהו אי תחלת לידה קדוש או סוף קדוש, לפלוגמיהו אי אמרי' איגלאי מלמא למפרע או לא, דהא כל מאי דאפשר לחול הקדושה בתחלת לידה פשיטא דלכאלי עלמא דקדוש, וא"כ ע"כ טעמיה דרעה משום דלא אמרי' איגלאי מלמא למפרע, וא"כ איך יואט לו מחלוקת זה אי אמרי' איגלאי מלמא למפרע או לא, לומר דפליגי נמי אי תחלת לידה דוקא קדוש או אפילו סוף לידה קדוש, ולא ראינו לשום אחד מהמפרשים שהרגישו ליתן שום טעם לדבר, דאיך פשיטא ליה להש"ס דב' המחלוקות שיהיו.

ואם כיון דלא מל קדושה בכור טלד⁴¹, וי"ל דס"ל להש"ס דמסתמא הי"ט דר"ה דס"ל דשלים אחד מתקדש למפרע, דאי לא תימא הכי לא משכחת לה בכור מתקדש כי אס בלא נחמלה לידה רוב צבת אחת, דאם יאט מיעוט נחמלה וא"כ יאט כולו אינו מתקדש כלל, שהרי כיון דתחלת לידה דוקא מתקדש דמהאי טעמא אס יאט שלים דרך (ויאל) דופן לא קדוש, א"כ כיון דלא מיעוט נחמלה ולא חלה קדושה עליה, אי לא אמרי' דמתקדש למפרע אפילו שיא אח"כ השלום הרוב או כולו לא קדוש, דכיון דמיעוט הראשון המשלים לרוב תחלת הלידה הוא חולין, איך יטורף עם מה שיא אח"כ להשלימו לרוב כדי שיחול קדושה עליו, כיון דאיחור גופיה לא קדוש וחולין הוא, אלא ע"כ צ"ל דמתקדש המיעוט למפרע משעת לידה בשלום הרוב, ובהכי שפיר מתקדש ע"י רוב דתחלת לידה, וא"כ ע"כ ס"ל לר"ה דתחלת לידה דוקא מקדש, ורעה דס"ל דמכאן ולהנא קדוש ומשולם לא מל קדושה על השלים ראשון, עכ"ל דס"ל דרוב דסוף לידה נמי מקדש, ואף דלא קדוש צריכ הראשון דאי אפשר ללכך שלים אי שהוא חולין עם שלים ב', אלא מתקדש ע"י רוב אחריו סוף מהשלים אחד, וא"כ ע"כ ס"ל דסוף לידה נמי מקדש וה"ה בלא שלים דרך (ויאל) דופן, ומש"ה פריך דהא אפילו חלה זמנא⁴².

חידושי רבי מאיר שמחה

ולכאורה מה מדמי, הא ענין אחר הוא אם סוף לידה מקדש. וראיתי לגדול אחד בפירושו להרמב"ן הל' בכורות פ"ג שעמד בזה, אך לא עמד על אמיתת הדברים, דפירושו כך דכלל גדול יש לנו בהא דמירוה עו"ג פוסט וגלגול עו"ג פוסט וכי"ב הוא אם באופן שהוא ברשות עו"ג בשעה שמביאתו לידי חיוב כשהוא ברשות ישראל, אמרינן דהוא כבר נפטר. והכא נמי לרב הונא דסבר למפרע הוא קדוש, א"כ חלה קדושתו עליו בשעה שמתחיל לצאת מקצתו הראשון [לבתר כי נפיק רובו אגלי למפרע שכן הוא] א"כ ה"ה שבוה השעה יצא דרך רחם רובו, אבל לרבה דמכאן ולהבא מתחיל קדושתו, א"כ בשעה שיצא דרך דופן לא אמרינן דכבר נפטר דכיון דביציאתו דרך רחם אינו מתקדש בזה, ה"ה לא מיפטר בזה, ודוק ופשוט בס"ד.

חזון איש יו"ד סי' ריד

ס"ט זי ר"ה אמר קדוש קסבר למפרע הוא קדוש, נראה דלא קדוש ממש קאמר דא"כ למה משליך לנכדים הלא כשיא רובו אשתכח דקדוש והשליך בכור קדוש לנכדים, ועוד מאי פסיקא לי מכאן דלא שלים דרך דופן וזי שלים דרך רחם אינו קדוש הא שפיר י"ל דקדוש צריכא של רחם אף לר"ה וכן לרבה דאמר מכאן ולהנא קדוש מ"מ י"ל דכל שיא רובו הכי הוא כילוד וכיון דלא נפיק רובא דרך רחם אינו קדוש, ועוד כיצד מנינו דשלים בכור ורובו חולין, ואפשר דהא דאמר ר"ה למפרע הוא קדוש אינו קדושה ממש אלא בכר כותחלה מלמא בכור ואינו בעלים כבר למכור לנכרי ולהפקיע מלמא בכור וכעין דאמר לקי קליע אי באגבה לאס ואקדש דלא חייל הקדש לבעל מלמא שנות, אכל כיון דלא קדוש עדיין רשאי להשליך לנכדים והנכך דנין הוא לר"ה דנענין דרך רחם גם תחלת לידה, אכל לרבה עד רובא עדיין אין כאן תחלת המלמא ולא אכפת לן עד רוב ויאלה דרך דופן דנלא"ה לאו לידה בכור הוא והעיקר הוא פרק הלידה המחליף ממיעוט לרוב וצוה הקפידה מורה שיהא דרך רחם, וכן נחלקו בחזק ומעט לר"ה חייל עלי קדושה כשיא רובו ולרעה זה שנחלק קדוש רוב אכל נעלמא הוא ולא יוקדש לעולם.

שרידי אש ח"ד

קדושת בכור

לענין חלות הקדושה או לא — ולפי הנ"ל מתבאר היטב, דרבה ור' הונא פליגי בעצם חזון של חלות הקדושה, דלרב הונא חלות הקדושה נתפסת בגוף העובר, שגוף העובר הוא הפועל בחלות הקדושה עליו, אלא שאין קדושה זו נתפסת בו קודם יציאתו מן הרחם, ולהכי סבר למפרע הוא קדוש. שכל חלק של העובר הוא העצם שעליו חלה הקדושה, והקדושה מתחלת בעובר מיד ביציאתו ונגמרת בו ביציאת רובו. ורבה סובר שפעולת הקדושה היא היציאה עצמה, אלא דבעינן יציאה של רוב ולפיכך סובר שאין הקדושה מתחלת כלל בתחלת יציאה, שהתחלת יציאה אינה יציאה ורק יציאת הרוב היא הפועלת את הקדושה, ולפיכך לרבה לא בעינן כלל שיהא הרוב של העובר קיים בעולם, שאפילו נאבד ג"כ חלה הקדושה על המיעוט המשלים ליציאת הרוב. ולפי"ז אין כאן

ט. והנה לפי מש"כ לעיל הדבר מתבאר בפשיטות, שלר"ה עיקר התפסת הקדושה הוא בעובר שבהיותו הוא קדוש ולא ע"י יציאתו, אלא שהוא דין התורה שצריך לצאת לאויר העולם והיציאה היא תנאי בקדושה ולא פעולת הקדושה עצמה, ולהכי אמרינן למפרע הוא קדוש, ופירושו, שהוא הולך ומתקדש מעט מעט דרך יציאתו עד שנגמרת קדושתו ברובו, ולפי"ז מה דאמרינן יצא רוב העובר הוא קדוש — הוא משום שרוב העובר הוא ככולו ולכן הוא מתקדש כולו. ולפי"ז צ"ל שהוא מתקדש ברובא קמא, שרק ברובא קמא אפשר לומר רוב העובר ככולו, משא"כ ביצא שליש דרך דופן ושליש שני ככולו, הוא אי אפשר לומר רובו ככולו לחלות הקדושה על העובר, דאדרבא, רוב העובר יצא שלא בקדושה וא"כ אמרינן להיפך, רובו ככולו, שאינו קדוש כלל. ורבה סובר, שהקדושה מתהווה ע"י היציאה, שהיציאה מתפסת הקדושה, אלא דבעינן יציאת רוב, שיציאת מיעוט לא הוי יציאה, ולרבה הא דאמרינן רובו ככולו, היינו שרוב יציאה הוא כיציאה שלמה, וא"כ אין לומר מכי יצא מיעוט ראשון דרך דופן ומיעוט שני דרך רחם, שמכיון שלא נתקדש ברוב הראשון שוב אינו קדוש — שהרי אין כאן רוב של יציאה שנוכל לומר רובו ככולו, דהא יציאת המיעוט הראשון דרך הדופן לא שמי' יציאה ויש כאן רק יציאה של מיעוט שני, ולהכי שפיר מצטרף לרוב האחרון, ודוק.

WHATSAPP

EMAIL